افق حوزه
• سال بیست و دوم
• شماره ۷۵۷
• دوشنبه ۵ تیر ۱۴۰۲
• ۱۲ صفحه • ۳۰۰۰ تومان
Ofogh-e Hawzah Weekly
• صاحب امتیاز: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
• مدیر مسئول: محمدرضا برته
• سردبیر: رمضانعلی عزیزی
• با همکاری هیأت تحریریه
• تلفن: ۳۲۹۰۰۵۳۸ • نمابر: ۳۲۹۰۱۵۲۳ • صندوق پستی: ۳۷۱۸۵/۴۳۸۱
• نشانی: قم، بلوار جمهوری، کوچه ۲، پلاک ۱۵
• پایگاه اینترنتی: www.ofoghhawzah.ir
• پست الکترونیک: info@ofoghhawzah.ir
• امور هنری: سید امیر سجادی
• کارشناس فنی چاپ: مصطفی اویسی • چاپ: صمیم ۴۴۵۳۳۷۲۵

در محضر نور

امام جعفر صادق علیه‌السلام

هُوَ عِيدُ اللَّهِ الْأَكْبَرُ وَمَا بَعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ نَبِيّاً قَطُّ إِلَّا وَتَعَبَّدَ فِي هَذَا الْيَوْمِ وَعَرَفَ حُرْمَتَهُ وَاسْمُهُ فِي السَّمَاءِ يَوْمُ الْعَهْدِ الْمَعْهُودِ وَفِي الْأَرْضِ يَوْمُ الْمِيثَاقِ الْمَأْخُوذِ وَالْجَمْعِ الْمَشْهُودِ.

این عید بزرگ خداست و خدا نفرستاده است پیغمبری را مگر آن‌که این روز را عید گرفته است و عظمت آن را شناخته است و نام این روز در آسمان، روز عهد و پیمان است و در زمین روز پیمان محکم و حضور همگانی است.

وسائل‌الشیعة، ج۸، ص ۸۹

سخن بزرگان

آیت‌الله‌العظمی محمدعلی اراکی قدس‌سره

به‌طور قطع و یقین مولائی که حضرت رسول‌الله الاعظم صلی‌الله‌علیه‌وآله فرمودند، به‌معنای سرپرستی و ولایت است و اگر به‌معنای دوستی باشد، جمله غلط است؛ یعنی «کسی که من دوست او هستم، این علی هم، باید دوست او باشد».

این جمله تکلیف است برای علی نه برای مردم و اگر رسول‌الله می‌خواستند، تکلیف مردم را روشن کنند، باید می‌فرمودند: « من کان مولای فلیکن مولا علی»؛ یعنی کسی که دوست من است، باید دوست علی باشد.

در همایش بین‌المللی «علوم انسانی اسلامی در اندیشه علامه محمدتقی مصباح یزدی رحمه‌الله» عنوان گردید

مصباحِ علوم انسانی و اسلامی

همایش بین‌المللی علوم انسانی اسلامی در اندیشه علامه محمدتقی مصباح یزدی رحمه‌الله، با سخنرانی آیات اراکی عضو شورای‌عالی حوزه‌های علمیه، رجبی رئیس مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی قدس‌سره و با حضور اندیشمندانی از حوزه و دانشگاه داخل و خارج کشور، از ۲۵خرداد به‌مدت دو روز در سالن همایش‌های مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی قدس‌سره در قم برگزار شد.

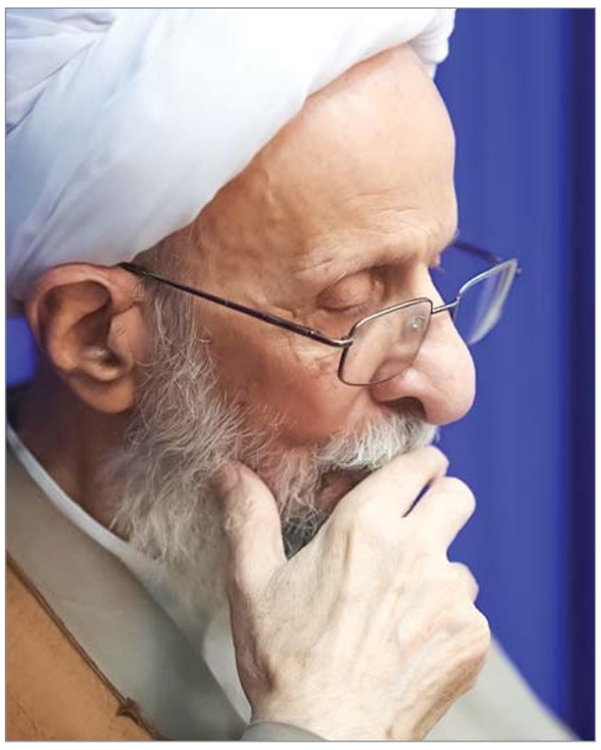

• آیت‌الله مصباح یزدی پدر علوم انسانی اسلامی است

به گزارش خبرگزاری حوزه، آیت‌الله محسن اراکی در نخستین روز از این همایش به تبیین معنای علوم انسانی اسلامی پرداخت و آیت‌الله مصباح یزدی را فردی ذو ابعاد معرفی و اظهار کرد: شخصیت آیت‌الله مصباح بسیار گسترده است. آشنایی با جهان، تسلط بر اندیشه جهانی، خودساختگی و... ازجمله ویژگی‌های ایشان است.

عضو شورای‌عالی حوزه‌های علمیه، با بیان اینکه اسلام، در تعریف علم، تعریف انسان و انسانی بودن علم، با غرب تفاوت دارد، با انتقاد از افرادی که نقل دینی را در مقابل عقل قرار داده‌اند، گفت: نقل غیرعقلانی در اسلام نداریم و در مبادی، مقدمات، روش استنباط نتایج از مقدمات، همگی عقلی است که در نتیجه به‌تعبیر دقیق‌تر داده‌هایی که به روش علمی از منابع دینی به‌دست می‌آید، اسلامی هستند که این منابع دینی، همگی مبتنی بر عقل وحیانی است.

عضو مجلس خبرگان رهبری، با بیان اینکه غربی‌ها علم را در گزاره‌های قابل احساس خلاصه می‌کنند، عنوان کرد: این موضوع، نخستین گام مخالفت اسلام با اندیشه‌های غربی است. اعتقاد ما بر این است که علم، گزاره‌ای است که بر اساس برهان قابل تشخیص باشد. بسیاری از مطالبی که به‌عنوان علوم انسانی اسلامی مطرح می‌شود، به‌دلیل نداشتن برهان قابل پذیرش نیست. علمی را علم انسانی می‌نامیم که تفکر آن با تفکرات اسلامی هم‌خوانی داشته باشد.

آیت‌الله اراکی با بیان اینکه نقل غیرعقلی نداریم، تصریح کرد: امتیاز ما نسبت به غربی‌ها این است که استنباط ما از نتایج مختلف، تماماً عقلانی است.

وی با اشاره به اینکه داشته‌های علوم انسانی اسلامی، به‌صورت پراکنده بسیار فراوان است، یادآور شد: فردی که به‌صورت گسترده‌تر از سایر اندیشمندان، به عرصه علوم انسانی اسلامی ورود کرد، آیت‌الله مصباح یزدی بودند.

آیت‌الله اراکی با بیان اینکه امروز می‌توانیم بگوییم در عرصه علوم انسانی اسلامی، به یک مکتب جامع دست پیدا کرده‌ایم، ابراز کرد: به‌همین دلیل می‌توان علامه مصباح یزدی رحمه‌الله را به‌عنوان پدر علوم انسانی اسلامی دانست که یک مکتب جامع و فراگیر را ارائه داده‌اند.

• برکات تحقق علوم انسانی اسلامی در حوزه، جامعه اسلامی و جهان

آیت‌الله محمود رجبی عضو شورای‌عالی حوزه‌های علمیه نیز در نخستین روز از این همایش، به تبیین آثار و برکات علوم انسانی اسلامی در سه محور حوزه‌های علمیه، نظام اسلامی و بشریت و جامعه جهانی پرداخت و اظهار کرد: علوم اسلامی انسانی، برکات بسیاری برای حوزه‌های علمیه، انقلاب اسلامی و جهان اسلام دارد.

رئیس مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی قدس‌سره با تأکید بر هویت‌ساز و فرهنگ‌ساز بودن علوم انسانی، افزود: هر دو گروه ـ صالح که به فکر تعالی جامعه هستند و گمراه که در صدد انحراف جامعه هستند ـ از علوم انسانی بهره می‌گیرند تا جایی که برخی اندیشمندان قائل هستند که برخی از شاخه‌های علوم انسانی، با هدف استعمار ملت‌ها به وجود آمده است.

رئیس همایش بین‌المللی علوم انسانی اسلامی در اندیشه علامه مصباح یزدی رحمه‌الله، با بیان اینکه علوم انسانی دو ویژگی مهم دارد، عنوان کرد: یکی از ویژگی‌های مهم علوم انسانی، هویت‌سازی است؛ بسیاری از علوم انسانی غربی، در راستای تخریب جوامع و ملت‌های دیگر شکل گرفته است.

وی با اشاره به اینکه تمدن نوین اسلامی، دارای دو بخش قالب و محتواست، خاطرنشان کرد: علوم انسانی می‌تواند بخش محتوایی این موضوع را بسازد و اگر حوزه‌های علمیه بخواهند، تمدن نوین اسلامی را محقق کنند، باید به علوم انسانی اسلامی ورود کنند.

آیت‌الله رجبی با بیان اینکه حوزه‌های علمیه، رسالت دفاع از ارزش‌ها و آرمان‌های اسلامی را برعهده دارند، تصریح کرد: یکی از قلمروهایی که بیشترین آسیب را به ارزش‌ها و آرمان‌های اسلامی می‌زند، علوم انسانی سکولار است.

وی با اشاره به اینکه علوم انسانی اسلامی بهترین عرصه برای بیان احکام اسلام و همزبانی با اندیشمندان دنیاست، یادآور شد: مهندسی فرهنگی، نخستین برکت علوم انسانی اسلامی برای جامعه اسلامی است. دومین برکت نیز، جهت‌دهی به نظام آموزش و پرورش جامعه اسلامی است.

عضو شورای‌عالی حوزه‌های علمیه با اشاره به اینکه در عرصه‌های مختلف آموزش و پژوهش کشور، مختصصان علوم انسانی وجود دارند، بیان کرد: اگر این متخصصان در فضای علوم انسانی اسلامی رشد کنند، قطعاً در فضای اندیشه‌های اسلامی، برنامه‌ریزی خواهند کرد.

آیت‌الله رجبی با بیان اینکه عمق‌بخشی و ارتقای فرهنگ عمومی نخبگان جامعه نیز برکت سوم تحقق علوم انسانی اسلامی برای جامعه است، اظهار کرد: باید در جامعه برای نخبگان نیز، غنی‌سازی فرهنگی داشته باشیم که یکی از اصلی‌ترین ارکان تحقق این هدف، استفاده از علوم انسانی اسلامی است.

این استاد حوزه علمیه قم با اشاره به اینکه علوم انسانی اسلامی، به‌دلیل ایجاد مبانی و منابع جدید، تحولی جهش‌آفرین خواهد داشت، عنوان کرد: محدودیت‌هایی که در منابع مختلف وجود دارد، در منابع علوم انسانی اسلامی وجود ندارد.

رئیس همایش بین‌المللی علوم انسانی اسلامی در اندیشه علامه مصباح یزدی، با بیان اینکه امام خمینی قدس‌سره فرمودند که ما انقلاب خود را صادر خواهیم کرد، مطرح نمود: علوم انسانی اسلامی به‌دلیل همزبانی با جهان نخبگانی، می‌تواند منجر به تحقق این هدف شود.

عضو شورای‌عالی حوزه‌های علمیه، با اشاره به اینکه علوم انسانی امروز دچار ناکارآمدی شده است، خاطرنشان کرد: دانشمندان صریحاً این موضوع را اعلام کرده و کتاب‌های متعددی نیز در این زمینه نگارش شده است.

آیت‌الله رجبی با اشاره به اینکه در سایه علوم انسانی غربی، انسان‌هایی تربیت می‌شوند که می‌توانند، جامعه را به نابودی بکشانند، از عملکرد برخی از مسئولان کشور در دولت‌های قبلی که گرایش به فرهنگ غرب داشتند، انتقاد و تصریح کرد: در فتنه‌های مختلف جامعه، از جمله فتنه سال ۸۸ نیز، شاهد هستیم که پیشرانان این فتنه‌ها، تحصیل‌کنندگان این علوم در غرب هستند.

وی با اشاره به فقر فکری علوم انسانی رایج و رسیدن به مرحله بحران و با تأکید بر اینکه علوم انسانی اسلامی می‌تواند در سطح جهانی مردم را متوجه ارزش‌های اسلامی نماید، یادآور شد: در این مسیر مراکز حوزوی و دانشگاهی، رسالت‌های سنگینی بر عهده دارند.

• باید افکار و اندیشه‌های آیت‌الله مصباح رحمه‌الله را ادامه دهیم

استاد رشاد نیز در آیین اختتامیه این همایش، اظهار کرد: ذهن، زبان و زندگی علامه مصباح رحمه‌الله آئینه هم بودند.

وی با بیان اینکه علامه مصباح یزدی رحمه‌الله زلال زندگی می‌کردند، عنوان کرد: قطعاً تا صدها سال، جای خالی ایشان پر نخواهد شد و مهم‌ترین وظیفه ما پی‌گرفت اندیشه‌ها و افکار ایشان است.

رئیس شورای حوزه علمیه استان تهران، با اشاره به اشکالی که بر طبقه‌بندی علوم وارد است، خاطرنشان کرد: آنچه که امروزه از آن به علوم انسانی تعبیر می‌شود، دارای اشکالاتی است.

رئیس پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، با بیان اینکه این مشکل باید به دست طلاب و فضلای حوزه حل شود، عنوان کرد: طبق بیان آیت‌الله مصباح رحمه‌الله، تولید علوم انسانی اسلامی، کار اجتهادی است و به دست طلاب و با همکاری دانشگاهیان محقق خواهد شد.

وی با اشاره به اینکه در حوزه مطالعات علوم انسانی، با یک خطا و ضعف روبه‌رو هستیم، مطرح کرد: این نقطه ضعف، مطرح کردن سلسله مبانی مشترک که همان مبانی عام هستند، می‌باشد.

• جای خالی علوم انسانی اسلامی در برنامه‌های توسعه دولت‌ها

پرویز داوودی نیز در نخستین روز از این همایش، با بیان اینکه حوزه علم و تفکر، یکی از پیشرفته‌ترین انواع جنگ نرم است، عنوان کرد: در این شرایط دشمن به دنبال عقب نگه‌داشتن کشورهای دیگر در حوزه علوم مختلف است.

عضو هیأت علمی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی قدس‌سره با اشاره به اینکه علوم انسانی اسلامی، یکی از مؤثرترین ابزارها در این نوع جنگ است، خاطرنشان کرد: متأسفانه در هیچ‌کدام از برنامه‌های توسعه دولت‌ها، شاهد توجه به چنین موضوعی نبودیم.

داوودی ادامه داد: در این شرایط آیت‌الله مصباح یزدی با توجه به اندیشه و نوآوری که داشته‌اند، مراکز تعامل حوزه و دانشگاه را راه‌اندازی کردند تا علوم انسانی اسلامی را تحقق بخشند.

وی با بیان اینکه متأسفانه در جنگ نرم علم، عقب‌ماندگی‌های بسیاری داریم که باید این عقب‌ماندگی توسط نظام آموزشی رفع شود، یادآور شد: از جمله قوی‌ترین ابزارهای نظام استکباری در جنگ نرم، می‌توان به صندوق‌های بین‌المللی اشاره کرد.

داوودی با بیان جنگ پیچیده و نرم دشمنان و مستکبران در حوزه علم و تفکر، اظهار کرد: کتب درسی و نظام آموزشی کشور، متأثر از همان فرهنگی است که به‌جای متفکرپروری، تکنوکرات‌پروری دارد.

• اسلام در دیدگاه آیت‌الله مصباح یزدی دین حداکثری بود

پروفسور محمد لگنهاوزن نیز در آیین اختتامیه این همایش، با بیان اینکه برنامه آیت‌الله مصباح رحمه‌الله در حوزه علوم انسانی اسلامی، کامل و جامع بود، مطرح کرد: دیدگاه ایشان این بود که اسلام یک دین حداکثری است که در فکر، اندیشه، امور سیاسی، علوم و... اثرگذار است.

این استاد دانشگاه با بیان اینکه آیت‌الله مصباح یزدی با سایر ادیان نیز ارتباط داشتند، عنوان کرد: مسیحیان بسیاری هستند که بیش از ده‌ها سال با موسسه امام خمینی قدس‌سره در ارتباط هستند.

• آیت‌الله مصباح یزدی نظم فکری جدیدی در علوم انسانی ارائه کرد

دکتر منوچهر محمدی نیز در مراسم اختتامیه این همایش با اشاره به تسلط علامه مصباح یزدی رحمه‌الله بر همه جهات علوم انسانی، ابراز کرد: آیت‌الله مصباح یزدی به‌عنوان یک متفکر اسلامی، خود را وقف اسلامی‌سازی علوم انسانی کرده بود.

عضو هیأت علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران با بیان اینکه آیت‌الله مصباح نظم فکری جدیدی در علوم انسانی ارائه کرد، افزود: آیت‌الله مصباح یزدی رحمه‌الله با ایجاد تحول در حوزه‌های علمیه به‌عنوان مهم‌ترین جای اسلامی‌سازی علوم انسانی و ارائه نظریات اسلامی و مقابله با اندیشه‌های سکولار جای شهید مطهری رحمه‌الله را پر کردند.

وی آیت‌الله مصباح یزدی رحمه‌الله را ذوب در ولایت معرفی و خاطرنشان کرد: آیت‌الله مصباح یزدی به‌عنوان یک دیده‌بان، با شجاعت در برابر لیبرال‌ها، نظریه ولایت فقیه را مطرح و تبیین می‌کردند.

• همکاری ۴۵ مرکز علمی داخلی و خارجی در برگزاری همایش

حجت‌الاسلام والمسلمین علی مصباح یزدی هم در مراسم افتتاحیه این همایش، با بیان اینکه در برگزاری این همایش حدود ۴۵ مرکز علمی داخلی، خارجی، دانشگاهی و حوزوی همکاری داشته‌اند، به ارکان همایش اشاره و عنوان کرد: ریاست، کمیته چهارگانه علوم عقلی، نقلی، رفتاری و اجتماعی، کمیته اجرایی، کمیته بین‌الملل و کمیته رسانه نیز، ارکان همایش بین‌المللی علوم انسانی اسلامی را شامل می‌شوند.

دبیر علمی این همایش بین‌المللی، با اشاره به اینکه در این همایش ۴۸۱ مقاله که ۱۸ مورد آن انگلیسی و ۳۲ مورد آن عربی بودند، دریافت شده است، خاطرنشان کرد: از این تعداد ۳۷۵ عنوان مقاله شامل؛ ۱۴ مورد انگلیسی و ۳۰ مورد عربی نیز پذیرفته شده است.

فرزند علامه مصباح یزدی، با اشاره به اینکه ۶۰ کرسی و نشست علمی در مؤسسه امام خمینی قدس‌سره برگزار شده است، اضافه کرد: همچنین پیش‌همایش‌های یک‌روزه و نیم‌روزه نیز، در مراکز و کشورهای مختلفی ازجمله لبنان، برگزارشده است. همچنین بیش از ۴۴ جلسه مصاحبه علمی با شخصیت‌های علمی داخلی و خارجی در چهار محور علوم عقلی، نقلی رفتاری و اجتماعی برگزار شده که در حدود هزار صفحه تنظیم شده و در حاشیه این همایش، آیین رونمایی از آن نیز برگزار می‌شود.

وی با بیان اینکه در حاشیه این همایش، اقدامات مختلف دیگری نیز دنبال شده است، ابراز کرد: ازجمله این اقدامات می‌توان به راه‌اندازی سایت سه زبانه اطلاع‌رسانی همایش، انتشار ۴ شماره خبرنامه همایش، انتشار الکترونیکی و رایگان مجموعه آثار علامه مصباح رحمه‌الله، برپایی نمایشگاه کتاب‌های علامه مصباح و برگزاری مسابقه از آثار ایشان اشاره کرد.

عطر یار

آفتاب زهرا علیهاالسلام

غلامرضا سازگار

ای آفتاب زهرا! عَجّل علی ظهورک!
تنهای شهر و صحرا، عجّل علی ظهورک
گم‌گشته وجودی، هم غیب و هم شهودی
در دیده و دل ما، عجّل علی ظهورک!
بی‌تو غریب، قرآن، بی‌تو اسیر، عترت
بی‌تو علی است، تنها، عجّل علی ظهورک!
نه طاقتی نه صبری، تا چند پشت ابری؟
ای مهر عالم آرا! عجّل علی ظهورک!
دنیا در انتظار است، خون، قلب روزگار است
پا در رکاب بنما، عجّل علی ظهورک!
حیدر کند دعایت، زهرا زند صدایت
الغوث یابن زهرا! عجّل علی ظهورک!
زخمِ به خون نشسته، پیشانیِ شکسته
دارند با تو نجوا، عجّل علی ظهورک!
خون دو دیده گوید، دست بریده گوید
بر انتقام بازآ، عجّل علی ظهورک!
هم عمّه‌ها پریشان، هم جدّ توست عطشان
هم چشم ماست دریا، عجّل علی ظهورک!
بر «میثمت» نگاهی، از لطف گاه‌گاهی
ای چشم حق‌تعالی! عجّل علی ظهورک!